

Шифр «Актуальні ідеї»

НАУКОВА РОБОТА

**НА ТЕМУ: «ФІНАНСОВЕ УПРАВЛІННЯ СТРАХОВОЮ
КОМПАНІЄЮ»**

Зміст

	С.
Вступ	3
1 Теоретичні засади фінансового управління страховою компанією	7
2 Оцінка ефективності фінансового управління страхових компаній України	15
3 Напрями удосконалення фінансового управління страховою компанією на засадах ризик-менеджменту	23
Висновки	29
Список використаної літератури	31
Додатки	35

Вступ

Посилення конкуренції, складність та різноманітність зовнішніх і внутрішніх фінансових відносин страховиків, визначають необхідність високоефективного управління фінансами на мікрорівні з використанням світового досвіду і врахуванням вітчизняних особливостей. Ефективне фінансове управління дозволяє своєчасно реагувати на зміни зовнішнього середовища та внутрішнього стану страховика, забезпечуючи стабільність, платоспроможність та фінансову стійкість страхової компанії.

Слід зазначити, що вагомий внесок у вирішення окремих аспектів фінансового управління діяльністю страхової компанії та її ефективного розвитку мають роботи вітчизняних і зарубіжних вчених, зокрема О.О. Гаманкової, Н.Г. Нагайчука, Н.В. Ткаченко, В.А. Щербакова, Т.А. Федорової, С.С. Осадця, О.В. Хавтура, Л. В. Шірінян та ін.

Віддаючи належне науковому доробку вчених, слід зауважити, що питання організації фінансового управління вітчизняних страхових компаній та його науково-методичного забезпечення на сьогоднішній день залишаються гостро актуальними та потребують подальших досліджень. Зважаючи на зазначене, важливим є розвиток науково-методичних засад фінансового управління страховою компанією.

Узагальнення та аналіз фахової літератури, нормативно-правового забезпечення з досліджуваної тематики дозволяють зробити висновок про недостатність комплексної розробки та дискусійність багатьох питань щодо складових фінансового управління вітчизняною страховою компанією, обумовлюючи вибір теми, мету та завдання наукової роботи.

Метою дослідження є поглиблення теоретичних засад, обґрунтування організаційно-методичних аспектів управління та розробка науково-практичних рекомендацій підвищення ефективності фінансового управління вітчизняною страховою компанією у сучасному конкурентному середовищі.

Для досягнення вказаної мети у роботі визначені наступні завдання: з'ясувати змістове та структурне наповнення фінансового менеджменту страхової компанії; обґрунтувати взаємозв'язок завдань і напрямів фінансової стратегії та фінансового планування страхової компанії; визначити основні етапи стратегічного фінансового планування діяльності страхової компанії; удосконалити методичний базис оцінювання ефективності фінансового управління страхових компаній України; визначити ключові напрями удосконалення фінансового управління страховою компанією на засадах ризик-менеджменту.

Об'єктом дослідження є процес фінансового управління страховою компанією.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні складові системи фінансового управління страховою компанією у сучасному конкурентному середовищі.

Для досягнення поставленої мети у роботі використовувались загальнонаукові та емпіричні методи та їх прийоми: аналізу і синтезу, індукції і дедукції, логічного узагальнення – при дослідженні теоретичних основ фінансового управління страховою компанією; економічного, порівняльного та статистичного аналізу – для оцінки сучасного стану розвитку та ефективності функціонування страхового ринку України та країн ЄС; системного аналізу, експертного опитування, економіко-математичного моделювання, інтегральний – при оцінюванні ефективності фінансового управління досліджуваних у роботі страховиків; наукового абстрагування, моделювання – при розробленні рекомендацій щодо удосконалення складових фінансового управління страховою компанією.

Інформаційну базу дослідження становлять міжнародні та вітчизняні законодавчі і нормативно-правові акти, монографії, наукові періодичні видання економічного профілю, навчальні посібники та підручники, статистичні матеріали, економічна інформація та фінансова звітність досліджуваних страхових компаній.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у наступному:

удосконалено:

- складові фінансового управління страховою компанією на основі обґрунтування організаційно-методичного базису фінансового управління ризиками шляхом систематизації та конкретизації сутності причин і видів ризиків у страховій діяльності; формування концептуальної моделі системи впровадження інноваційного ризик-менеджменту страховою компанією; визначення структурної організації процесу ризик-менеджменту та методичного базису фінансового управління страховими ризиками ПрАТ «СК «Євроінс Україна», що дозволяє розвинути інструментарій та підвищити якість та обґрунтованість управлінських рішень у даній сфері.

дістали подальшого розвитку:

- теоретичний засади фінансового управління страховою компанією шляхом конкретизації сутнісного змісту та структурного наповнення фінансового менеджменту страховика, який розглядається як напрямок діяльності страхової компанії і як система управління, та ключових його елементів; обґрунтування основних напрямів (планування асортименту страхових послуг, формування страхового портфеля) та завдань фінансової стратегії (управління активами та власним капіталом, маркетинговою діяльністю і прибутком) і фінансового планування страхової компанії та ідентифікації їх взаємозв'язків; визначення послідовності та змісту основних етапів стратегічного фінансового планування, що забезпечить вищий рівень точності обґрунтування та підвищення ефективності рішень фінансового управління діяльністю вітчизняної страхової у сучасному конкурентному середовищі;

- методичне забезпечення комплексного оцінювання ефективності фінансового управління страховика на основі формування сукупності аналітичних коефіцієнтів у розрізі двох базисів: управління капіталом і ресурсами та управління страховою діяльністю; побудови моделі інтегральної оцінки ефективності фінансового управління страхової компанії для

забезпечення інформаційної основи своєчасного вироблення та прийняття.

Отримані результати дослідження мають практичне значення та полягають в тому, що їх застосування дозволяє забезпечити системний підхід до процесу фінансового управління страховою компанією на засадах ризик-менеджменту та адаптивності для збереження фінансової стабільності і сталого розвитку у поточному та довгостроковому періоді.

Основні положення і результати проведених досліджень доповідалися та отримали схвальну оцінку на 2 науково-практичних конференціях:

- V Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції молодих вчених та студентів «Фінансові аспекти розвитку економіки України: теорія, методологія, практика» (м. Хмельницький, 14 листопада 2018 року);
- Міжнародній науково-практичній конференції «Економіка, облік, фінанси та право: стратегічні пріоритети розвитку в умовах глобалізації: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 5 грудня 2019 р.).

Основні положення наукової роботи відображені у 3 наукових працях загальним обсягом 0,63 друк. арк.

1 Теоретичні засади фінансового управління страховою компанією

Розвиток страхової діяльності в Україні в умовах нестабільності економічного середовища вимагає підвищеної уваги до управління фінансами страхових компаній з метою забезпечення їх конкурентоспроможності та фінансової стійкості. В сучасній теорії та практиці для відображення сутності та змістового наповнення діяльності з управління активно використовується поняття «фінансовий менеджмент», що у вітчизняній страховій сфері ще не є достатньо термінологічно та концептуально сформованим.

Аналітичне дослідження фахової літератури [10; 11; 22; 28, с. 18; 29; та ін.] свідчить, що фінансовий менеджмент можна розглядати як напрямок діяльності страхової компанії і як систему управління (рисунок 1.1).

Як напрямок діяльності фінансовий менеджмент страхової компанії представляє собою діяльність, яка охоплює питання, пов'язані з страховими ринками, його фінансовими ризиками, прибутковістю та ефективністю використання окремих видів страхових продуктів та послуг. Він включає управлінську діяльність, пов'язану з: визначенням потреб у фінансових ресурсах, виявленням всіх альтернативних джерел фінансування та їх оцінкою; практичним одержанням фінансових ресурсів та ефективним їх використанням.

Як система управління фінансовий менеджмент містить: керовану підсистему (об'єкти управління), керуючу підсистему (суб'єкт управління) та інформаційне забезпечення (інформаційну базу). У якості керівної системи фінансовий менеджмент являє собою сукупність підрозділів, на які покладено функції управління фінансами страхової компанії. Так, фінансові служби – це комплекс підрозділів, які за допомогою різноманітних управлінських форм впливу забезпечують ефективне управління фінансами в страховій компанії. До них належать: служби управління фінансами,

бухгалтерія, аналітичні служби, служби управління бізнес-аналізу, служби управління актуарних розрахунків, служби планування, служби контролю тощо (рисунок 1.1). Дослідження підсистем фінансового менеджменту є важливою складовою аналізу діяльності страхової компанії. До інструментів фінансового менеджменту належать аналіз, планування, регулювання і контроль. Зовнішніми суб'єктами фінансового менеджменту страхової компанії також є держава (в особі законодавчих і виконавчих, в тому числі фінансових органів).

Об'єктами фінансового менеджменту виступають фінансові відносини, в тому числі відносини, пов'язані з формуванням і використанням фондів грошових коштів страховиків.

Рисунок 1.1 – Сутність та елементи фінансового менеджменту страхової компанії (складено на основі [3; 10; 11; 22; 28, с. 18; 29])

Ефективність фінансового менеджменту страхової компанії визначається чіткістю побудови та взаємоузгодженістю базових елементів: мети, основних завдань та ключових функцій (рисунки 1.1 та 1.2)

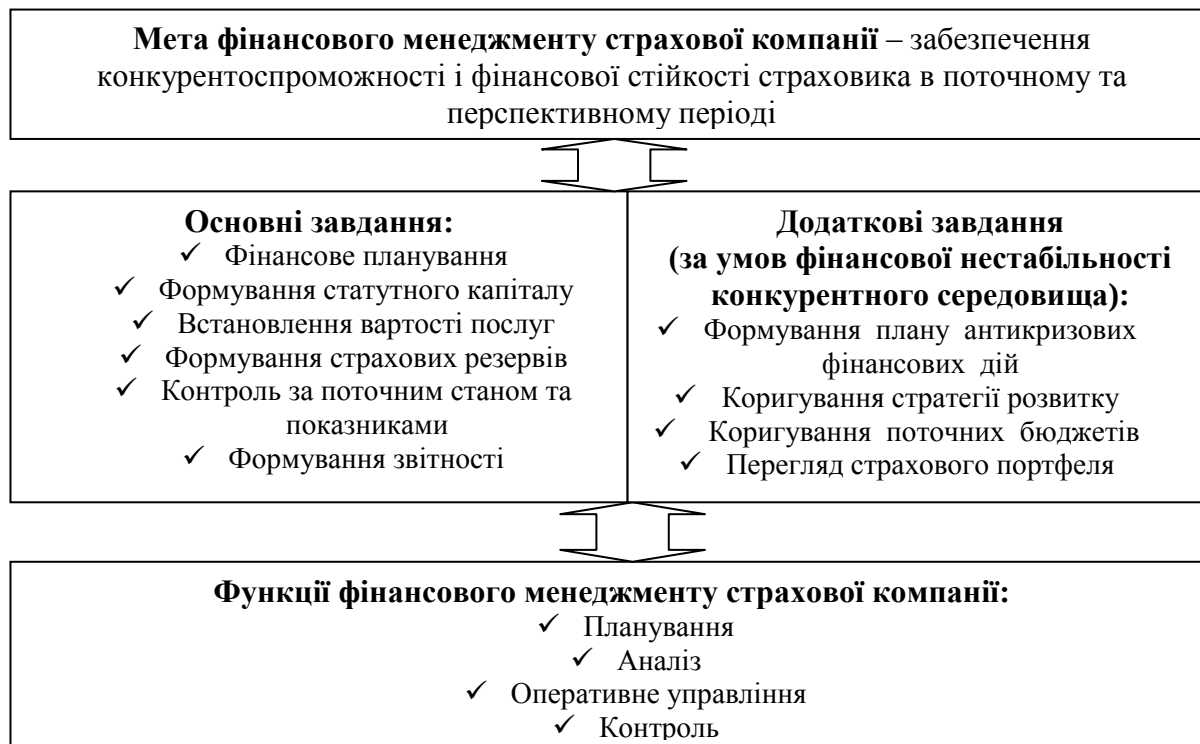

Рисунок 1.2 – Ключові елементи фінансового менеджменту страхової компанії (складено на основі [3; 12; 28; 29; 26; 30 та ін.])

Реалізація мети фінансового менеджменту страхової компанії, конкретизована у його основних завданнях [12]: фінансове планування на основі прийнятої стратегії розвитку; формування і використання статутного капіталу відповідно до вимог чинного страхового законодавства і в розмірі, достатньому для виконання прийнятих страхових зобов'язань; встановлення вартості страхових послуг, адекватної ризикам і плановим власним витратам компанії, що приймаються на страхування; формування і розміщення страхових резервів відповідно до чинного страхового законодавства і додаткових вимог до поворотності і ліквідності; контроль за поточним станом платоспроможності компанії і його відповідністю вимогам

законодавства; контроль за досягненням ключових фінансових показників в цілому, а також по функціональних і лінійних підрозділах; своєчасна і повна сплата податків і зборів; формування обов'язкової і додаткової управлінської звітності і доведення її до зацікавлених осіб.

Проте, вважаємо за необхідне доповнити перелік завдань фінансового менеджменту вітчизняної страхової компанії у відповідності до умов фінансової нестабільності конкурентного середовища:

1. Формування плану антикризових фінансових дій – складання плану антикризових заходів страховика, переважна більшість яких буде стосуватись інвестиційної та превентивної її діяльності.

2. Коригування стратегії розвитку компанії з урахуванням прогнозів щодо тривалості економічної кризи. Коригування має здійснюватися залежно від глибини фінансово-економічної кризи, її очікуваної тривалості і фінансових можливостей компанії протидіяти кризі. Можливим є зменшення ключових показників, яких має досягати компанія, враховуючи на «стискання» страхового ринку.

3. Коригування поточних бюджетів компанії – шляхом скорочення витрат на усіх рівнях, що передбачає коригування річних бюджетів. Скорочення витрат може досягатися і за рахунок впровадження більш прогресивних технологій страхування.

4. Перегляд страхового портфелю у бік зменшення в ньому найбільш збиткових видів страхування – впровадження нових видів страхових послуг і збалансування страхового портфелю.

Планування займає важливе місце в управлінні фінансами, тому що саме в ході планування кожен страховик оцінює свій фінансовий стан, виявляє резерви збільшення фінансових ресурсів, напрямки їх ефективного використання. Важлива роль в управлінні фінансами відводиться аналізу, який проводиться на основі системи збалансованих показників, націлених на комплексну оцінку, визначення перспектив розвитку, досягнення стратегічних цілей, збільшення ринкової капіталізації, вдосконалення

внутрішніх процесів та задоволення потреб користувачів страхових послуг [27, с. 213]. Оперативне управління як комплекс заходів, що проводяться на основі оперативного аналізу конкретної фінансової ситуації. Мета оперативного управління страховика – досягти максимального ефекту при мінімальних затратах шляхом своєчасної зміни фінансових відносин, маневрування фінансовими ресурсами. Контроль, який пронизує всі стадії управлінської діяльності і в той же час має велике самостійне значення. В процесі контролю порівнюються фактичні результати із запланованими, виявляються резерви [29].

Практичне управління фінансами страхової компанії здійснюється безпосередньо через фінансові важелі, до яких можна віднести тарифну політику, дивіденди, заробітну платню та інші.

Фінансовий менеджмент страхової компанії передбачає в першу чергу управління його фінансовим капіталом. Фінансовий капітал страховика – це сукупність економічних благ у фінансовій формі, що потребують постійного управлінського впливу з урахуванням факторів часу, ризику, фінансової стійкості та фінансового потенціалу для підвищення економічної ефективності страхової, інвестиційної і фінансової діяльності [23]. Управління фінансовим капіталом посідає одне з провідних місць при формуванні фінансової стратегії страховика.

Фінансова діяльність страховика фіксується в фінансовій стратегії, яка охоплює визначення перспективних напрямів його діяльності з урахуванням їх прибутковості. Тобто, фінансова стратегія – це загальний план фінансової діяльності, що охоплює значний період часу та складається з метою ефективного використання та залучення фінансових ресурсів в умовах мінливого конкурентного середовища.

Конкурентне середовище страхової компанії поділяється на внутрішнє, фактори якого можуть бути контрольовані страховиком (фінансовий стан, діюча система управління, планування та контроль діяльності, організаційна структура, достатність рівня кваліфікації персоналу), та зовнішнє

(мікросередовище та макросередовище), на фактори якого страховик не може здійснити прямий вплив. Із змінами у зовнішньому та внутрішньому середовищах змінюються також порівняльні конкурентні переваги щодо інших організацій галузі [8].

Зважаючи на це, ключовими завданнями фінансового управління страховика щодо зовнішніх змін є гнучке та оперативне адаптування, тоді як внутрішнє середовище обумовлює першочергову необхідність планування (рисунок 1.3).

Рисунок 1.3 – Взаємозв'язок завдань і напрямів фінансової стратегії та фінансового планування страхової компанії
(складено на основі [6; 10; 13; 14, с. 27; 25; 31; 34])

Стратегічне фінансове планування складається з декількох етапів. В якості першого етапу процесу стратегічного планування виступає прогнозування, під

яким розуміють оцінку можливих альтернатив розвитку, наслідків тих чи інших рішень (рисунок 1.4).

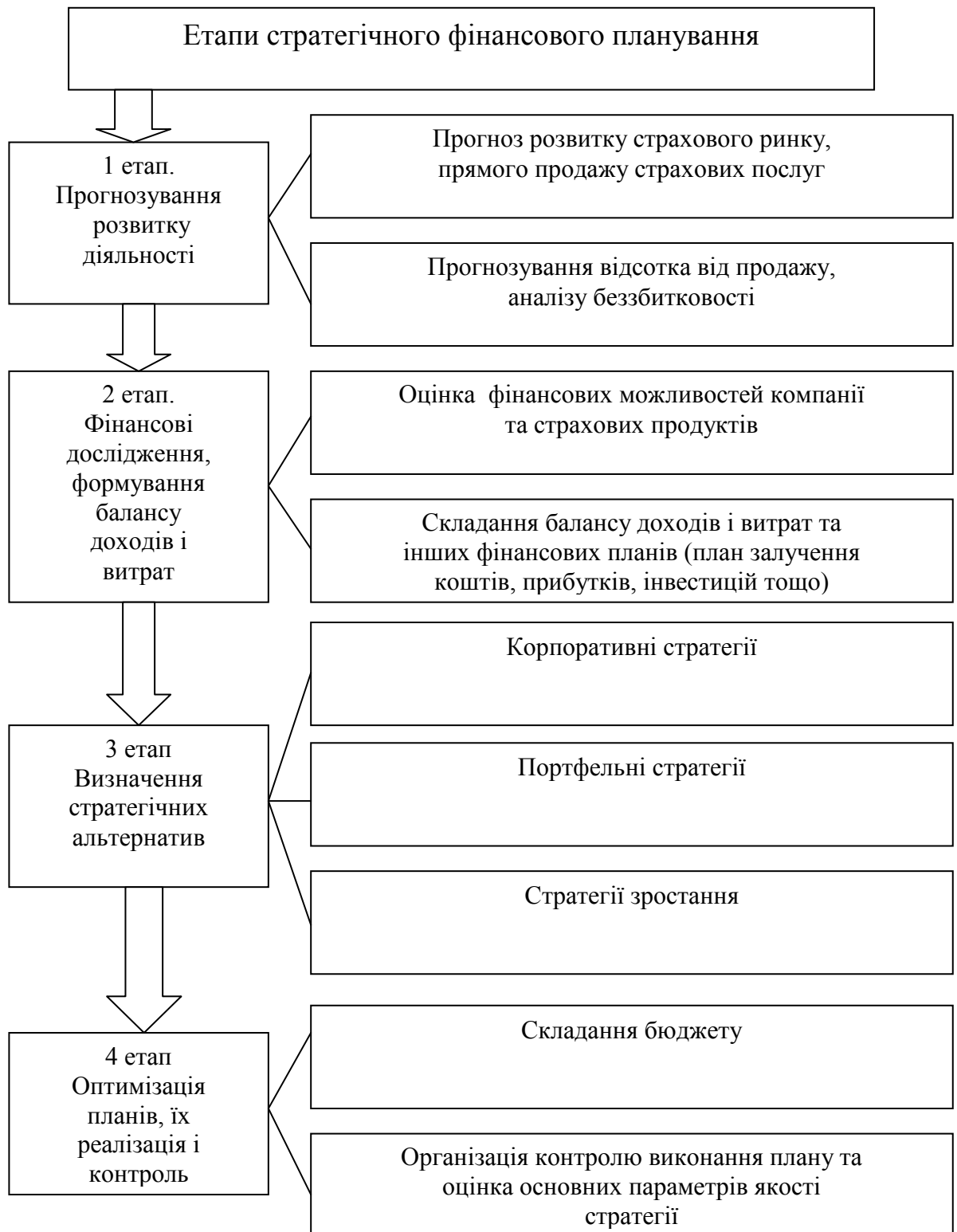

Рисунок 1.4 – Основні етапи стратегічного фінансового планування діяльності страхової компанії (складено на основі [1; 2; 5])

До методів прогнозування основних показників страхового ринку можна віднести: методи експертних оцінок; методи аналізу і прогнозування рядів динаміки; казуальні (причинно-наслідкові) методи.

Другий етап – фінансові дослідження, формування балансу доходів і витрат. На цьому етапі здійснюється складання балансу доходів і витрат компанії та інших фінансових планів забезпечення діяльності – план залучення додаткових коштів, прибутків, інвестицій тощо. Проведення фінансових досліджень є підґрунтям для вибору стратегічних рішень страховиком.

Третій етап – визначення стратегічних альтернатив. Корпоративні стратегії повинні визначати використання ресурсів страхової компанії, пріоритетні напрямки її дій з метою досягнення її корпоративних цілей. Наступним етапом стратегічного планування є оптимізація фінансових планів, їх реалізація і контроль виконання фінансової стратегії страховика. Першим кроком цього процесу в страхових компаніях є складання бюджету.

Контроль за результатами, що передбачається на четвертому етапі, включає порівняння планованих показників з реальними досягненнями впродовж певного періоду часу. Стратегічна оцінка передбачає аналіз інформації, що дозволяє оцінити практичні результати діяльності і прийняти необхідні заходи із збереження показників діяльності і, за необхідності, передивлятися стратегії у відповідь на зміну умов.

Фінансове планування тісно пов'язане та базується на інших ключових планах страхової компанії, підкоряється її місії і загальній стратегії. Зокрема, фінансові плани не стануть реальністю, якщо поставлені недосяжні маркетингові цілі. Крім цього, вони можуть бути неприйнятні, якщо умови досяжності цільових фінансових показників не вигідні для компанії в довгостроковому періоді. Тобто, основою процесу фінансового управління є визначення місії та напрямів стратегічного розвитку, за відсутності яких зникає точка опори для планування.

2 Оцінка ефективності фінансового управління страхових компаній України

У процесі вивчення методичних та практичних засад оцінювання ефективності фінансового управління вітчизняною страховою компанією важливого значення набуває дослідження сучасного стану і тенденцій розвитку страхового ринку України та країн ЄС, з огляду визначений вектор європейської інтеграції вітчизняної економіки.

Використовуючи як аналітичний базис, найбільш інформативні показники щодо розвитку та ефективності функціонування (таблиця 2.1), спостерігаємо, що в Україні є досить значною кількістю страхових компаній – 281. Водночас, аналізуючи концентрацію страхового ринку України, можна зробити висновок, що 99,5% ринку страхування життя контролюють 51,3 % страхових компаній (за даними 2018 р.), а по інших видах страхування 96,1 % ринку належить 37 % страховим компаніям (99,9 % даного ринку – у 73 % компаній non-life) [16]. Таким чином, високий показник кількості страхових компаній в Україні не є свідченням високого рівня конкуренції й ефективності функціонування страхового ринку. Капіталізація більшості вітчизняних страхових компаній є низькою, для багатьох із них проблемним є прийняття на страхування великих та рідкісних ризиків навіть на умовах перестрахування.

Таблиця 2.1 – Основні показники розвитку страхового ринку в Україні та країнах ЄС у 2018 році*

Показник	Україна	Значення показників в країнах ЄС	
		мінімальне	максимальне
Кількість страхових компаній, од	281	6 (Латвія)	540 (Німеччина)
Рівень валових страхових виплат, %	26,1	40 (Люксембург)	101(Нідерланди)
Проникнення страхування, %	1,39	0,9 (Латвія)	10,8 (Фінляндія)
Щільність страхування, дол. США на одну особу	42,90	95,5 (Румунія)	81000 (Ліхтенштейн)
Частка зайнятих у страхуванні до загальної кількості зайнятого населення, %	1,4	0,05(Туреччина)	1,83 (Люксембург)

* Складено за даними [16; 32]

Серед європейських країн також є такі, що мають велику кількість страхових компаній, зокрема, Німеччина (540 страхових компаній у 2018 році). Проте, у більшості кількість страховиків знаходиться на рівні 50–70. В Україні, порівняно з країнами ЄС, зовсім інша структура страхового ринку за співвідношенням страхування життя та загальноризиковими видами страхування. Суттєво більша частка премій зі страхування життя у європейських країнах пов'язана з високим рівнем життя населення, достатністю грошових надходжень громадян для формування заощаджень, у тому числі у формі страхування життя. Середньоєвропейські показники, співвідношення премій зі страхування життя і премій з інших видів страхування є майже рівним: частка валових премій на страхування життя у 2018 році становила 49 %. В Україні ситуація є протилежною: відзначається суттєве переважання надходжень страхових премій по загальноризикових видах страхування, їх частка у 2018 році склала 85,5% [16]. Показник питомої ваги премій на страхування життя у загальному обсязі валових премій в Україні є найнижчим у Європі [32]. Низькими є значення цього показника також в Туреччині (0,05%). Щодо рівня страхових виплат, то враховуючи значну частку страхування життя, за яким страхова виплата здійснюється обов'язково та, крім страхової суми, включає також інвестиційний дохід, загальний рівень страхових виплат у країнах ЄС є високим (від 40%) (таблиця 2.1) та навіть може перевищувати 100%. В Україні страхові виплати є нижчими від мінімального по Європі показника в 1,5 рази. Тобто, “порівняно з країнами Європи страховий ринок України знаходиться на суттєво нижчому рівні розвитку, характеризується незбалансованістю розвитку окремих видів страхування, низькою зацікавленістю населення у страхових послугах, недостатньою капіталізацією і фінансовою стійкістю страхових компаній” [9, с. 23].

Важливим етапом в формуванні стратегічних орієнтирів розвитку та ефективному управлінні страховою компанією є оцінка ефективності системи фінансового управління. Аналітичні потреби користувачів у даній сфері передбачають застосування тих чи інших підходів та методик.

Досить поширеним у даному аспекті є рейтингове оцінювання, що вітчизняними аналітиками проводиться у розрізі базових фінансових показників (активи, власний капітал, гарантійний фонд, страхові резерви, інвестиції у ОВДП та ін.) й результатів діяльності у відповідності до наданих страхових послуг [24].

Проте, основною проблемою достовірного та адекватного оцінювання ефективності фінансового управління страховика є відсутність системи коефіцієнтів, що враховувала б вимоги об'єктивності, достатності, інформативності, порівнянності та специфіки функціонування страхової компанії, забезпечуючи інформаційний базис своєчасного вироблення та прийняття ефективних управлінських рішень оперативного, тактичного і стратегічного рівнів.

З урахуванням вищезазначеного, було сформовано сукупність показників для відображення функціонування всіх фінансових домінант страхової компанії і проведено її практичну апробацію. Об'єктом дослідження є страхова компанія ризикового страхування ПрАТ «СК «Євроінс Україна» [18], яка розпочала діяльність на вітчизняному страховому ринку з 1992 року (під назвою СК «Алькона») та за рейтинговими даними (за 9 місяців 2019 року) займає 25 місце за розмірами активів (301 929 тис. грн) серед 50 найбільших страховиків України [24]. Обрана страхова компанія є інформативним представником страхового бізнесу та цікавим об'єктом дослідження питань ефективності фінансового управління внаслідок таких важливих характеристик діяльності: 1) зміни у власності (перехід до іноземного власника у 2008 році – німецького холдингу Talanx International AG та у 2016 до болгарської компанії ЄВРОІНС ІНШУРИНС ГРУП АД (EUROINS INSURANCE GROUP AD)); 2) зміни типу товариства (з ПАТ «Страхова компанія «Євроінс Україна» на ПрАТ «Страхова компанія «Євроінс Україна»); фінансові результати діяльності (сума чистого збитку за 2018 рік становила 34093 тис. грн (та 29652 тис. грн у 2017) проти чистого прибутку у сумі 8563 тис. грн у 2015 році та 183 тис. грн у 2016).

Аналітичне дослідження розрахункових коефіцієнтів, тобто відносних показників ефективності фінансового управління ПрАТ «СК «Євроінс Україна» за 2016-2018 роки, проведене у таблиці 2.2, свідчить, що протягом досліджуваного періоду коефіцієнт фінансової стабільності, який характеризує співвідношення власного та позикового капіталу страховика знаходився в межах 0,78-0,43 із закріпленням спадної динаміки (Додаток А, рисунок А.1), що є свідченням погіршення стабільності фінансування діяльності страхової компанії за рахунок власних джерел.

Рентабельність активів ПрАТ «СК «Євроінс Україна», що вказує на економічну ефективність використання наявних активів, за 2016-2018 роки початкового рівня 7 % у 2016 році знизилась та впродовж 2017-2018 років характеризувалась від'ємним рівнем 11 % та 14 % (відповідно), вказуючи на збитковість активів страховика.

Ефективність використання статутного капіталу, вкладеного власниками у страховий бізнес, з рівня 0,77 у 2016 році зросла до 1,53 на кінець періоду, при чому темп приросту до попереднього року становив 125 %. Відповідні зміни були спричинені в основному значним зростанням обсягів страхових премій ПрАТ «СК «Євроінс Україна» до 173152 тис. грн проти 84431 тис. грн у попередньому 2017 році.

Результати аналізу вказують на збільшення рівня страхових виплат у 2016-2018 роках (Додаток А, рисунок А.2). Так, при початковому значенні 16 %, відбулось незначне зростання до 18 % у 2017 році та збільшення до 47 % за даними 2018 року (темپ приросту порівняно з показниками 2017 року склав 161,1 %). Виплати страхової компанії є основною статтею витрат і призводять до зменшення обсягів ресурсів, але в той же час є основним критерієм вибору компанії страхувальниками.

Оцінюючи дохідність інвестування страхових резервів ПрАТ «СК «Євроінс Україна» у 2016-2018 роках спостерігаємо значне погіршення ефективності інвестиційної діяльності. Так, при загальному зростанні інвестиційного потенціалу за рахунок накопичення значних сум

страхових резервів, дохідність їх інвестування продовжувала суттєво знижуватись, спочатку до 15 % у 2017 році, на противагу 35 % у 2016, до позначки 2 % у 2018 році.

Таблиця 2.2 – Аналіз показників ефективності фінансового управління
ПрАТ «СК «Євроінс Україна» за 2016-2018 роки

Показник	Алгоритм розрахунку показника	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2017/2016		2018/2017	
					Абсолютне відхилення (+,-)	Темп приросту, %	Абсолютне відхилення (+,-)	Темп приросту, %
Коефіцієнт фінансової стабільності	Власний капітал / Позиковий капітал	0,78	0,69	0,43	-0,09	-11,13	-0,26	-37,68
Рентабельність (збитковість) активів	Чистий прибуток (збиток) / Активи	0,07	-0,14	-0,11	-0,21	-300,00	0,03	+21,42
Ефективність використання статутного капіталу	(Чисті страхові премії – витрати на нефінансові ресурси) / Статутний капітал	0,77	0,68	1,53	-0,10	-12,82	0,85	125,00
Коефіцієнт страхових виплат	Страхові виплати / Страхові премії	0,16	0,18	0,47	0,03	17,98	0,29	161,10
Дохідність інвестування страхових резервів	(Інвестиційні доходи – інвестиційні витрати) / страхові резерви	0,35	0,15	0,02	-0,20	-57,36	-0,13	-86,67
Коефіцієнт достатності страхових резервів	Страхові резерви / Страхові премії	0,50	0,56	0,93	0,05	10,31	0,37	66,07
Коефіцієнт термінової ліквідності	(Грошові кошти + Короткострокові фінансові інвестиції) / Страхові премії	0,94	0,41	0,47	-0,53	-56,53	+0,06	14,63

Коефіцієнт достатності страхових резервів, які формуються відповідно до загальнонаціональних вимог, з початкових 0,50 (2016 рік) було збільшено до 0,93 за результатами 2018 року, що вказує на значне резервування коштів, які надходять від страхової діяльності для можливого покриття страхових виплат.

Коефіцієнт термінової ліквідності ПрАТ «СК «Євроінс Україна» за 2016-2018 роки з високого значення 0,94 у 2016 році, в 2017 році знизився до 0,41, з подальшим незначним зростанням до 0,47 у 2018 році, що свідчить про суттєве зменшення можливостей покриття короткострокових платежів за рахунок

грошових коштів.

Таким чином, оцінювання ефективності фінансового управління страхової компанії на основі окремих показників забезпечує можливість оперативного реагування на зміни проявів зовнішнього середовища та коригування внутрішніх факторів впливу. Проте, для проведення аналітичних досліджень стратегічного характеру, розширення та спрощення бази порівняння, побудови прогностичних моделей важливого значення набуває комплексне оцінювання із використанням інтегральних показників (рисунок 2.1).

Рисунок 2.1 – Модель комплексної оцінки ефективності фінансового управління страхової компанії (запропоновано автором)

Для проведення тактичної оцінки ефективності фінансового управління страхової компанії відібрану сукупність показників у відповідності до

змістового та функціонального навантаження було розподілено на два блоки, що узагальнюють інформацію про ефективність управління капіталом і ресурсами та ефективність управління страховою діяльністю. З метою встановлення вагових коефіцієнтів показників оперативного і тактичного рівня оцінки було проведено експертне опитування фахівців страхового бізнесу та профільних викладачів університету, сумарний максимальний показник яких у відповідних підгрупах становить 1,0 (мінімальний рівень 0,0).

Відповідно до запропонованого методичного підходу рівень ефективності фінансового управління страхової компанії доцільно ідентифікувати із використанням наступних меж:

1) високий (0,71-1): характеризується ефективним управлінням наявним та залученим капіталом, можливістю генерування прибутків від страхової та фінансово-інвестиційної діяльності, наявністю конкурентних та стратегічних переваг;

2) достатній (0,36-0,7): забезпечує стабільне функціонування страхової компанії без випереджального розвитку, за умов несприятливих обставин зовнішнього та внутрішнього середовища, існує ймовірність зниження рівня ефективності фінансового управління.

3) низький (0-0,35): свідчить про незадовільний стан ефективності фінансового менеджменту страховика, що за умови нестабільності внутрішньої ситуації та підвищеної чутливості до змін конкурентного середовища може призвести не лише до збитковості діяльності, а й становити загрозу для існування страхової компанії. Нагальною є потреба до розробки ефективних заходів фінансового управління.

Для апробації запропонованої методики й розширення бази порівняння до переліку страховиків, окрім, ПрАТ «СК «Євроінс Україна», діяльність якого характеризується збитками (непокритий збиток у 2018 році становив – 115578 тис. грн), включимо лідерів ринку за обсягами активів (ПАТ «СК «Уніка», ПрАТ «СК «ПЗУ Україна», ПрАТ «СК «АХА Страхування» (ПрАТ «СК «АРКС»)) та страховика, що максимально

наближений за наявними активами до основного об'єкту дослідження, проте значно випереджає його за результатами діяльності – СТЗДВ «ЗАХІД-РЕЗЕРВ» (сума нерозподіленого прибутку за 2018 рік – 46454 тис. грн, 13 місце з 67 страхових компаній [24]).

Результати тактичної оцінки ефективності фінансового управління страхових компаній за 2016-2018 роки (Додаток Б, таблиця Б.1), вказують, що ПАТ «СК «Уніка» та ПрАТ «СК «АХА Страхування» (ПрАТ «СК «АРКС») вирізняються показниками високого рівня ефективності управління як капіталом та ресурсами, так і управління страховою діяльністю, в результаті чого значення інтегрального показника ефективності фінансового управління також відповідають високому рівню (у 2018 році 0,9125 та 0,8143 відповідно) (Додаток Б, таблиця Б.2). Водночас для ПрАТ «СК «ПЗУ Україна» при високому рівні ефективності управління страховою діяльністю (0,846 у 2018 році) виявлено досить низьку ефективність управління капіталом і ресурсами (0,195-0,285 протягом періоду), внаслідок цього інтегральний показник ефективності фінансового управління вирізнявся середніми значеннями у діапазоні від 0,3603 (2016 рік) до 0,4533 (2018 рік). Дуже близькими за значеннями інтегрального показника у 2016-2018 роках були результати стратегічної оцінки ПрАТ «СК «Євроінс Україна» – 0,4287; 0,3846 та 0,4397. Але на відміну від ПрАТ «СК «ПЗУ Україна» відповідні значення були сформовані внаслідок нижчого рівня управління страховою діяльністю (0,582-0,670) та вищій ефективності управління капіталом і ресурсами (0,279-0,363). Достатньому рівню ефективності фінансового управління протягом зазначеного періоду також відповідали значення інтегральних показників СТЗДВ «ЗАХІД-РЕЗЕРВ», проте на відміну від двох попередніх страховиків їх значення були вищими – 0,6553 (2016 рік); 0,6293 (2017 рік) та 0,6593 (2018 рік) (Додаток Б, рисунок Б.1).

Отримані результати є підтвердженням доцільності удосконалення ключових напрямів фінансового управління страхових компаній в умовах фінансової нестабільності та акумуляції ризиків.

3 Напрями удосконалення фінансового управління страховою компанією на засадах ризик-менеджменту

Ризик є передумовою виникнення страхових відносин, без нього не існує страхування, бо без ризику немає страхового інтересу. А відбір ризиків на страхування є чи не одним з основних завдань, яке покладено на менеджмент страхової компанії.

Ефективне управління ризиками в процесі діяльності страхових компаній передбачає систематизацію причин їх виникнення та чітку ідентифікацію видів (таблиця 3.1).

Таблиця 3.1 – Основні причини та види ризиків у страховій діяльності*

Причини виникнення ризиків	Види ризиків у діяльності страховика
Внутрішні причини	
Недостатність страхових резервів компанії для виконання нею договірних зобов'язань перед страхувальниками	Ризик банкрутства Ризик неплатоспроможності
Помилки в актуарних розрахунках	Ризик неадекватності страхових платежів страхового ризику
Умисні або неумисні помилки працівників компанії	Ризик підвищення страхових виплат та збитковості роботи компанії
Використання цифрових технологій	Кібер ризики Інноваційні ризики
Зовнішні причини	
Незаконні дії страхувальників	Ризик підвищення страхових виплат та збитковості роботи компанії
Надійність перестраховиків	Ризик невиконання страхових зобов'язань перестраховиками
Дії конкурентів, посилення конкурентної боротьби	Ризик неконкурентоспроможності страховика
Зміни в оподаткуванні страхової діяльності	Податковий ризик

*Складено на основі [4]

За таким підходом причини ризику у діяльності страхових структур поділяються на внутрішні та зовнішні. Внутрішні причини – це ті фактори ризику, які походять із внутрішнього середовища функціонування страховика і на які страхова компанія має безпосередній вплив. До таких чинників належать

умисні чи неумисні помилки працівників компанії: андеррайтерів, актуаріїв, аварійних комісарів, страхових агентів тощо. Неправильно розрахований страховий ризик, опрацьована статистика щодо вірогідності настання страхової події закладають помилки у подальші розрахунки та спричиняють виникнення різноманітних фінансових ризиків. Неточності, допущені при оцінюванні рівня страхового ризику, який бере на себе компанія, призводять до того, що сформовані нею страхові резерви можуть виявитись у майбутньому неадекватними взятим на себе зобов'язанням. Цифрова трансформація ведення страхового бізнесу у розрізі домінуючих напрямів: інтернетизації, індивідуалізації і діджіталізації страхової діяльності, супроводжується постійно зростаючими обсягами кіберризиків, які можуть призводити до фінансових втрат, погіршення репутації страховика в результаті виходу з ладу ІТ-систем або надмірній мінімізації ризиків.

Зовнішні фактори ризику є незалежними або майже незалежними від діяльності страхової компанії. Їх вплив страховику складніше попередньо виявити та проконтролювати. Зовнішні ризикові чинники представлені діями конкурентів, ділових партнерів-перестраховиків та страхувальників, страхових посередників; законодавчими, політичними змінами, несприятливими чинниками в інших сегментах фінансового ринку, зокрема банківського та інвестиційного.

Управління ризиками у страхуванні відрізняється від управління ризиками в інших сферах бізнесу, що зумовлено специфічністю діяльності. Загалом управління ризиками – це сукупність процесів, які пов'язані з ідентифікацією, аналізом ризиків і прийняттям рішення, що містить максимізацію позитивних і мінімізацію негативних наслідків настання ризикових подій. В загальному процес управління ризиками при обґрунтуванні господарських рішень передбачає виконання таких процедур: планування управління ризиками; ідентифікацію ризиків; якісну оцінку ризиків; кількісну оцінку; планування реагування на ризики та моніторинг і контроль ризиків [7, с. 38].

Страхова компанія має постійно стежити за зміною ризику в тих чи інших галузях (сферах), вести відповідний статистичний облік, аналізувати й обробляти інформацію. З цією метою страхові компанії використовують систему управління ризиками, яка містить низку різноманітних заходів організаційно-фінансового характеру, що дозволяє певною мірою передбачити їхні наслідки та розмір збитку, який потрібно відшкодовувати.

У світовій страховій практиці управління ризиком визначається як «ризик-менеджмент», під яким розуміють сукупність послідовних заходів антикризової діяльності, застосування яких має комплексний, системний характер і базується на використанні стандартних прийомів управління ризиком.

Функціонування систем ризик-менеджменту, в умовах цифровізації страхового бізнесу нерозривно пов'язано з еволюцією різновидів ризикових подій, що вимагатиме нових навичок від менеджменту, інструментів та методів управління ризиками в умовах посилення конкуренції. Тому, важливим є розвиток методів реагування на ці проблеми за допомогою прогнозування та адаптивного управління.

Провідні світові компанії випереджальними темпами вносять істотні зміни в системи ризик-менеджменту. Підходи, принципи й універсальні рекомендації з управління ризиками описані в ключовому глобальному стандарті з ризик-менеджменту ISO 31000 [33]. Цей стандарт може використовуватися для широкого спектра дій, включаючи стратегії і рішення, активи, операції, процеси, функції, проекти, продукти і послуги, може бути застосований до будь-якого типу ризику, без врахування його характеру, позитивних результатів або негативних наслідків.

Таким чином, у відповідності до умов конкурентного середовища ефективна робота з впровадження інновацій страховими компаніями також повинна проводитись й у сфері ризик-менеджменту (рисунки 3.1). Складовими системи впровадження інноваційного ризик-менеджменту страховою компанією є методи, процедури, нормативи, які використовуються для

оптимізації ризиків, де початковими блоками є дизайн системи, розробка структури і політики управління, також аналіз звітів, фінансової та іншої інформації, що супроводжується безперервним удосконаленням структури.

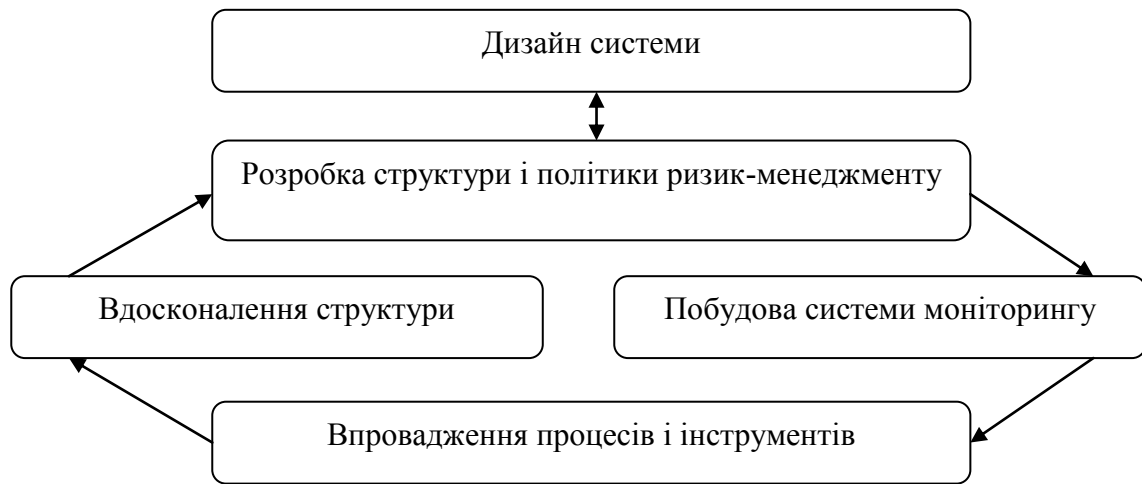

Рисунок 3.1 – Концептуальна модель системи впровадження інноваційного ризик-менеджменту страховою компанією
(запропоновано автором)

Побудова ефективної системи ризик-менеджменту є ознакою якісного корпоративного управління для всіх страхових компаній і має бути ключовим пріоритетом для керівництва з метою вживати превентивних, а не реактивних заходів фінансового управління.

На основі аналітичного узагальнення фахової літератури та проведених досліджень пропонуємо наступну структурну організацію процесу ризик-менеджменту ПрАТ «СК «Євроінс Україна» (рисунок 3.2). Ключовим етапом оцінювання можливості ризику є виявлення причин ризиків і визначення тенденцій. Запобігання є набагато більш ефективним, ніж прийняття ризиків та покриття втрат від їх дії. Використання технологічних інновацій ПрАТ «СК «Євроінс Україна», дозволить впроваджувати нові методи управління ризиками і приймати більш ефективні рішення щодо зниження ризику при менших витратах. Швидкі та дешеві обчислювальні потужності дозволяють використовувати наявні можливості структурованої і

неструктурованої інформації про клієнтів, для більш ефективних рішень щодо потенційних ризиків, контролювати страховий портфель для раннього виявлення проблем, виявляти фінансові проблеми та прогнозувати операційні втрати.

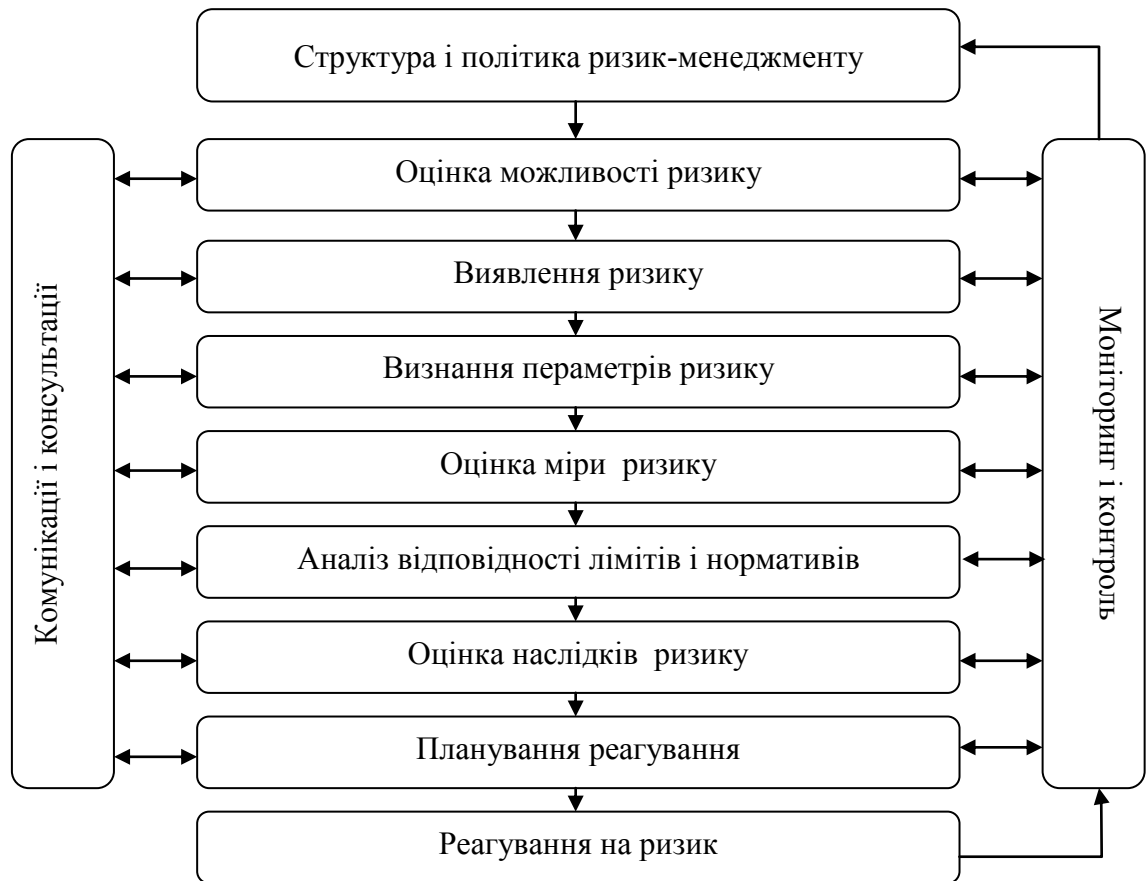

Рисунок 3.2 – Структурна організація процесу ризик-менеджменту ПрАТ «СК «Євроінс Україна» (запропоновано автором)

Усі ризики ПрАТ «СК «Євроінс Україна» повинні оцінюватись на основі ймовірності та ступеня їх впливу. Ризики з низькою ймовірністю і низьким впливом, швидше за все, будуть допущені, і ніякі подальші дії не будуть потрібні. Для тих ризиків, які вимагають застосування нереалізаційних дій, за доцільне є розробка відповідної стратегії, а планування ризик-менеджменту і вибір інструментів буде залежати від типу ризику. Важливим етапом у даному напрямі є оцифровка процесу, що створює взаємовигідну ситуацію:

збільшення ефективності та більш низькі ціни разом, з переважаючою якістю обслуговування клієнтів, також покращуються результати продажів.

Щодо методів впливу на ризики, прийняті ПрАТ «СК «Євроінс Україна» за договорами страхування, то їх доцільно поділяти на методи трансформації та фінансування ризиків (рисунок 3.3).

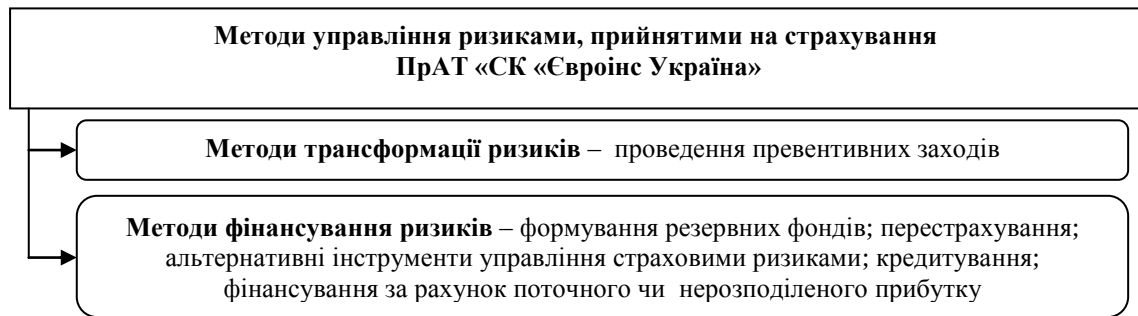

Рисунок 3.3 – Методичний базис фінансового управління страховими ризиками ПрАТ «СК «Євроінс Україна» (складено автором)

Крім того ПрАТ «СК «Євроінс Україна» потрібно застосовувати інструменти реалізації ризик-менеджменту пов'язані з культурою управління ризиками, яка може бути впроваджена за допомогою навчання, спілкування і стимулювання. Створення та підтримка культури ризику буде дуже важливою умовою для забезпечення успіху ризик-менеджменту страховика, необхідним елементом в майбутньому для отримання конкурентних переваг.

За існуючих умов виведенню системи ризик-менеджменту ПрАТ «СК «Євроінс Україна» на якісно новий рівень сприятиме як співпраця керівництва з невеликою групою консультантів, так і активна участь усіх співробітників. Для реалізації відповідного підходу доцільним є: задоволення основних потреб керівництва і решти персоналу в інформації щодо ризиків (завданням консультантів є відбір та надання необхідної інформації); створення внутрішньої системи стандартів (розробка внутрішніх форм звітності та оперативних аналітичних узагальнень); створення системи підготовки та прийняття рішень (застосування кількісних та якісних методів аналізу; накопичення та узагальнення інформаційного базису).

Висновки

1. На основі змістового та структурного наповнення, у роботі визначено, що фінансовий менеджмент можна розглядати як напрямок діяльності страхової компанії і як систему управління: як напрямок діяльності фінансовий менеджмент страхової компанії представляє собою діяльність, яка охоплює питання, пов'язані з страховими ринками, його фінансовими ризиками, прибутковістю та ефективністю використання окремих видів страхових продуктів та послуг, а як управлінська система містить керуючу та керовану підсистеми та інформаційне забезпечення.

2. На основі аналітичного узагальнення інформаційних джерел з теорії та практики фінансового менеджменту та врахування специфіки страхової діяльності, конкретизовано базові засади фінансового менеджменту страхової компанії із визначенням мети (забезпечення конкурентоспроможності і фінансової стійкості страховика в поточному та перспективному періоді), основних завдань, принципів та функцій.

3. Обґрунтовано основні напрями (планування асортименту страхових послуг, формування страхового портфеля) та завдання фінансової стратегії (управління активами та власним капіталом, маркетинговою діяльністю і прибутком) і фінансового планування страхової компанії (вибір найкращої інвестиційної стратегії; планування поточної діяльності та складання бізнес-плану; оцінка та прогнозування поточного фінансового стану; укладання плану-прогнозу розширення діяльності) та визначено їх взаємозв'язок.

4. Визначено зміст, елементи та логічну послідовність основних етапів стратегічного фінансового планування діяльності страхової компанії, які передбачають прогнозування розвитку діяльності; фінансові дослідження, формування балансу доходів і витрат; визначення стратегічних альтернатив; оптимізацію планів, їх реалізацію і контроль.

5. Результати аналізу та порівняння показників сучасного стану розвитку та ефективності функціонування страхового ринку України та країн ЄС

дозволяють зробити висновки, що попри значну кількість страховиків вітчизняний ринок страхових послуг значно поступається у розвитку щодо переважної більшості європейських країн через фінансові можливості потенційних клієнтів, нестабільні умови фінансового середовища та низьку страхову культуру. В результаті чого, в Україні переважає ризикове страхування із заниженим рівнем виплат, рівень капіталізації багатьох страхових компаній є недостатнім, а фінансове становище нестійким.

6. Так, як формування стратегічних орієнтирів розвитку та ефективне управління страховою компанією безпосередньо залежить від оцінювання ефективності фінансового управління, на основі узагальнення та систематизації наукових підходів, сформовано сукупність аналітичних коефіцієнтів та запропоновано модель комплексної оцінки ефективності фінансового управління страхової компанії. Практична апробація зазначених пропозицій, проведена за даними п'яти страхових компаній, засвідчила можливість проведення оперативного оцінювання окремих індикаторів з метою виявлення сильних та слабких позицій, тактичного – для з'ясування ефективності двох базисів: управління капіталом і ресурсами та управління страховою діяльністю, а визначення інтегрального показника ефективності фінансового управління страхової компанії забезпечує отримання єдиного узагальнюючого показника при проведенні стратегічного оцінювання.

7. Запропоновані напрями удосконалення фінансового управління страховою компанією на засадах ризик-менеджменту, з метою чого проведено систематизацію причин (зовнішніх та внутрішніх) і видів ризиків у страховій діяльності, сформовано концептуальну модель системи впровадження інноваційного ризик-менеджменту страховою компанією; визначено структурну організацію процесу ризик-менеджменту та методичний базис фінансового управління страховими ризиками ПрАТ «СК «Євроінс Україна». Комплекс розроблених рекомендацій може забезпечити страховикам не лише ефективну протидію ризикам, а й посилення конкурентних позицій та динамічний розвиток.

Список використаної літератури

1. Алексеєнко Л. М. Розвиток ринку фінансових і страхових послуг в посткризовий період / Л. М. Алексеєнко, Н. В. Савчук // Світ фінансів. – 2010. – № 4. – С. 146–152.
2. Алексеєнко Л. М. Стратегії розвитку бізнес-процесів недержавних пенсійних фондів, страхових компаній і інститутів спільного інвестування / Л. М. Алексеєнко // Вісник Тернопільського національного економічного університету. – Тернопіль, 2013. – Вип. 2. – С. 25–31.
3. Алескерова Ю. В. Фінансовий менеджмент страхових компаній / Ю. В. Алескерова, Т. С. Онуфрієць // Інфраструктура ринку: електрон. наук.-практ. журн. - 2019. - Вип. 28. - С. 304-307. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/20170.pdf>
4. Базилевич, В. Д. Страхування [Текст] : підручник / за ред. В. Д. Базилевича. – К. : Знання, 2008. – 1019 с.
5. Бігдаш В.Д. Методичні аспекти бізнес-планування діяльності страхової компанії / В.Д. Бігдаш // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. -2009.- №3, Т.1- С.67-73.
6. Василенко В. О. Стратегічне управління: навч. посіб. / В. О. Василенко, Т. І. Ткаченко – К. : Центр учбової літератури, 2009 – 396 с.
7. Возовик І. А. СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА / І. А. Возовик, Р. С. Квасницька // Економіка, облік, фінанси та право: стратегічні пріоритети розвитку в умовах глобалізації: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 5 грудня 2019 р.): у 10 ч. – Полтава: ЦФЕНД, 2019. – Ч. 7. - С.38-39.
8. Возовик І.А. ВПЛИВ КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА НА ПРОЦЕСИ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ/ М.М. Франчук, І.А. Возовик, Л.А. Приступа // Фінансові аспекти розвитку економіки України: теорія, методологія, практика: Збірник наукових праць

молодих вчених та студентів. Том 2 / ред. кол. : Н. А. Хрущ, Р. С. Квасницька, І. В. Форкун та інші (відп. ред. Н. А. Хрущ). – Хмельницький : ХНУ, 2018. – С. 45-46.

9. Возовик І.А. Порівняльний аналіз страхового ринку України та країн ЄС / І.А. Возовик, К.Л. Ларіонова // Фінансові аспекти розвитку економіки України: теорія, методологія, практика: Збірник наукових праць молодих вчених та студентів. Том 1 / ред. Н.А. Хрущ, Р.С. Квасницька, І.В. Форкун та інші. Хмельницький: ХНУ, 2019. - С.23-25

10. Говорушко Т. А. Управління фінансовою діяльністю страхової компанії з метою забезпечення її ефективного розвитку : монографія / Т. А. Говорушко, В. М. Стецюк, О. Ю. Толстенко. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 168 с.

11. Доманчук А.І. Формування системи управління фінансами страхових компаній / А.І. Доманчук // Науковий журнал «Причорноморські економічні студії» - 2018. - № 30-2. - С. 60-67.

12. Каліщук І. Сутність та особливості фінансового менеджменту страхової компанії/ І.Каліщук.// Програма і матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених і студентів «Сучасні проблеми розвитку підприємств харчової промисловості: теорія та практика», 13–14 листопада 2014 р. — К.: НУХТ, 2014 р. — С. 184-186.

13. Конспект лекцій з дисципліни «Страховий менеджмент». - ПВНЗ «Європейський університет», кафедра менеджменту, 2015», Режим доступу <http://sdamzavas.net/1-13993.html>.

14. Конспект лекцій з дисципліни «Страховий менеджмент» для студентів спеціальності 8.030 .508.01 «Фінанси і кредит» для всіх форм навчання / Павлов В.І., Павлов К.В., Свердлюк І.В.- Рівне: НУВГП, 2014.- 102с.: [Електронний ресурс].-Джерело доступу: <http://ep3.nuwm.edu.ua/2053/1/06-03-117.pdf>.

15. Нагайчук Н.Г. Управління капіталом страхової компанії / Н.Г. Нагайчук //Фінанси України. – 2008. – № 11. – С. 106-116.

16. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nfp.gov.ua>
17. Офіційний сайт ПАТ «СК «Уніка» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://unika.ua/>
18. Офіційний сайт ПрАТ «СК «Євроінс Україна» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://> <https://euroins.com.ua/uk/>
19. Офіційний сайт ПрАТ «СК «АРКС» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://arx.com.ua/>
20. Офіційний сайт ПрАТ «СК «ПЗУ Україна» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pzu.com.ua/>
21. Офіційний сайт СТЗДВ «ЗАХІД-РЕЗЕРВ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.zr.co.ua>
22. Поліщук О.А. Організація управління фінансами страхових компаній в Україні/ О.А. Поліщук, Д.С. Лейміч// V Международная научно-практическая Интернет-конференция «Качество экономического развития: глобальные и локальные аспекты» (17–18 июня 2013г.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.confcontact.com/2013-kachestvo-economichnogo-rozvitku/7_polischuk.htm.
23. Приступа Л.А. Стратегічне управління фінансовим капіталом страховика/ Л.А. Приступа // Вісник Хмельницького національного університету. - 2015. - №3. - Т.3. - С.205-208.
24. Рейтинг страховых компаний Украины // Форіншурер – Інтернет-журнал про страхування. – Офіційний сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://forinsurer.com/>.
25. Роменська А. С. Механізми ефективного управління страховою компанією / А. С. Роменська // Збірник наукових праць молодих вчених ТНЕУ «Економічний аналіз», 2011. — Випуск 8. — С. 307—311.

26. Слинько О.Ю. Вплив економічної кризи на фінансову надійність страхових компаній в Україні/ О.Ю.Слинько// Молодий вчений. - 2015. - № 12 (27). - С. 157-160.
27. Стратегічне управління страховою компанією: Кол. монографія / [В.М. Фурман, О.Ф. Філонюк, М.П. Ніколенко, О.І. Барановський та ін.]; Наук. ред. та кер. авт. д-р екон. Наук В. М. Фурман. – К.: КНЕУ, 2008. – 440 с.
28. Фінансовий менеджмент у банку. Навчальний посібник./за ред. І.Г. Сокиринської, Т.О. Журавльової – Дніпропетровськ: Пороги, 2016. – 192 с.
29. Чайковська В.П. Управління фінансами страхових організацій: методологічний аспект / В.П.Чайковська// Актуальні проблеми економіки.- 2011. - №8 .- С.320-326.
30. Чиж Л.М. Сутність, структура та функції страхового капіталу / Л. М. Чиж // Економіка. Управління. Інновації. – 2011. – № 1(7) [Електронний ресурс]. – Режим доступу :http://www.nbuv.gov.ua/ejournals/eui/2012_1/PDF/12%D1%81hlmfsk.pdf.
31. Шірінян Л. В. Страховий менеджмент [Електронний ресурс]: конспект лекцій для студентів спеціальності 7.03050801, 8.03050801 «Фінанси і кредит» денної та заочної форм навчання / Л. В. Шірінян. – К.: НУХТ, 2014. – 143 с.
32. European Insurance in Figures – 2018 data // Insurance Europe. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.insuranceeurope.eu/european-insurance-figures-2018-data>
33. Risk management ISO 31000. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу:https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/archive/pdf/en/iso_31000_for_smes.pdf.
34. Verezubova T. Financial strategy of insurance companies / T. Verezubova // POLISH JOURNAL OF MANAGEMENT STUDIES. – 2015. – № 1. Vol. I – С. 179-187 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://yadda.icm.edu.pl/baztech/element/bwmeta1.element.baztech-94a6f066-2b13-4a12-adaf-7df8c432d315/c/Verezubova.pdf>

Додатки

Додаток А

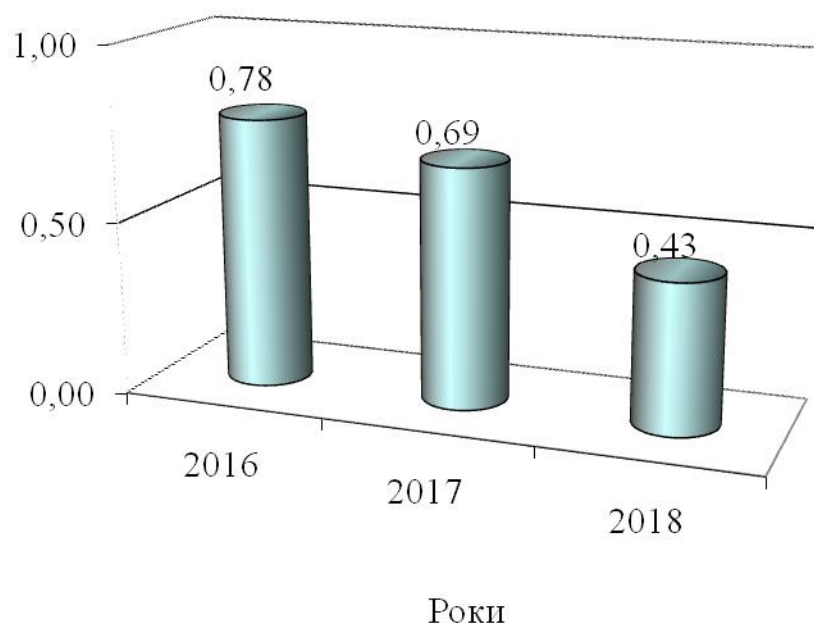

Рисунок А.1 – Динаміка коефіцієнта фінансової стабільності
ПрАТ «СК «Євроінс Україна» за 2016-2018 роки

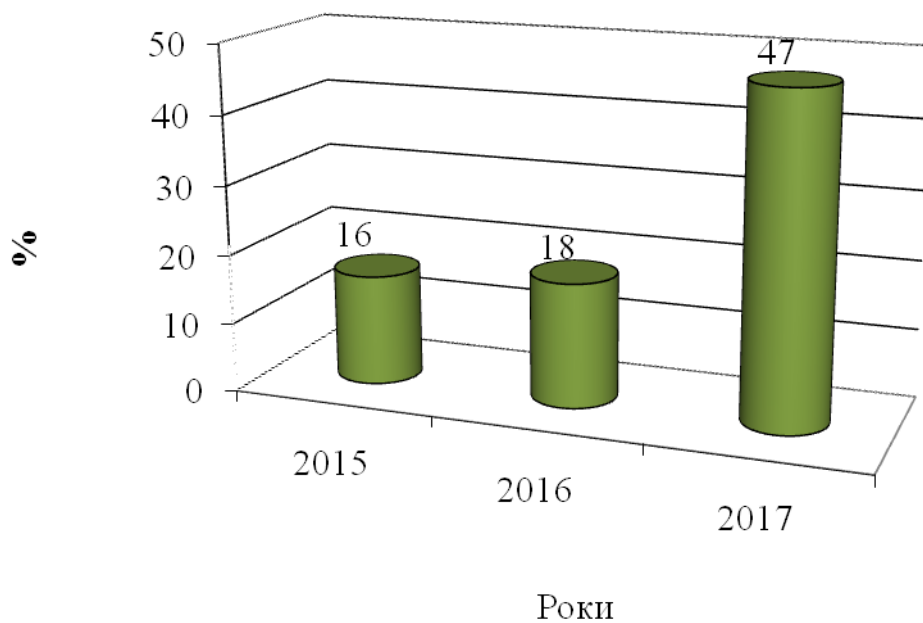

Рисунок А.2 – Динаміка рівня страхових виплат ПрАТ «СК «Євроінс
Україна» за 2015-2017 роки

Додаток Б

Таблиця Б.1 – Тактична оцінка ефективності фінансового управління страхових компаній за 2016-2018 роки*

Значення показника	Рік		
	2016	2017	2018
ПрАТ «СК «Євроінс Україна»			
Ефективність управління капіталом і ресурсами	0,363	0,279	0,341
Ефективність управління страховою діяльністю	0,582	0,631	0,670
ПАТ «СК «Уніка»			
Ефективність управління капіталом і ресурсами	0,768	0,816	0,896
Ефективність управління страховою діяльністю	0,887	0,926	0,951
ПрАТ «СК «ПЗУ Україна»			
Ефективність управління капіталом і ресурсами	0,195	0,254	0,285
Ефективність управління страховою діяльністю	0,746	0,781	0,846
ПрАТ «СК «АХА Страхування» (ПрАТ «СК «АРКС»)			
Ефективність управління капіталом і ресурсами	0,872	0,745	0,823
Ефективність управління страховою діяльністю	0,758	0,769	0,794
СТЗДВ «ЗАХІД-РЕЗЕРВ»			
Ефективність управління капіталом і ресурсами	0,781	0,734	0,764
Ефективність управління страховою діяльністю	0,362	0,385	0,415

* Розраховано автором на основі інформації фінансової звітності [17-21]

Таблиця Б.2 – Стратегічна оцінка ефективності фінансового управління страхових компаній за 2016-2018 роки

Значення інтегрального показника	Рік		
	2016	2017	2018
ПрАТ «СК «Євроінс Україна»	0,4287	0,3846	0,4397
ПАТ «СК «Уніка»	0,8037	0,8490	0,9125
ПрАТ «СК «ПЗУ Україна»	0,3603	0,4121	0,4533
ПрАТ «СК «АХА Страхування» (ПрАТ «СК «АРКС»)	0,8378	0,7522	0,8143
СТЗДВ «ЗАХІД-РЕЗЕРВ»	0,6553	0,6293	0,6593

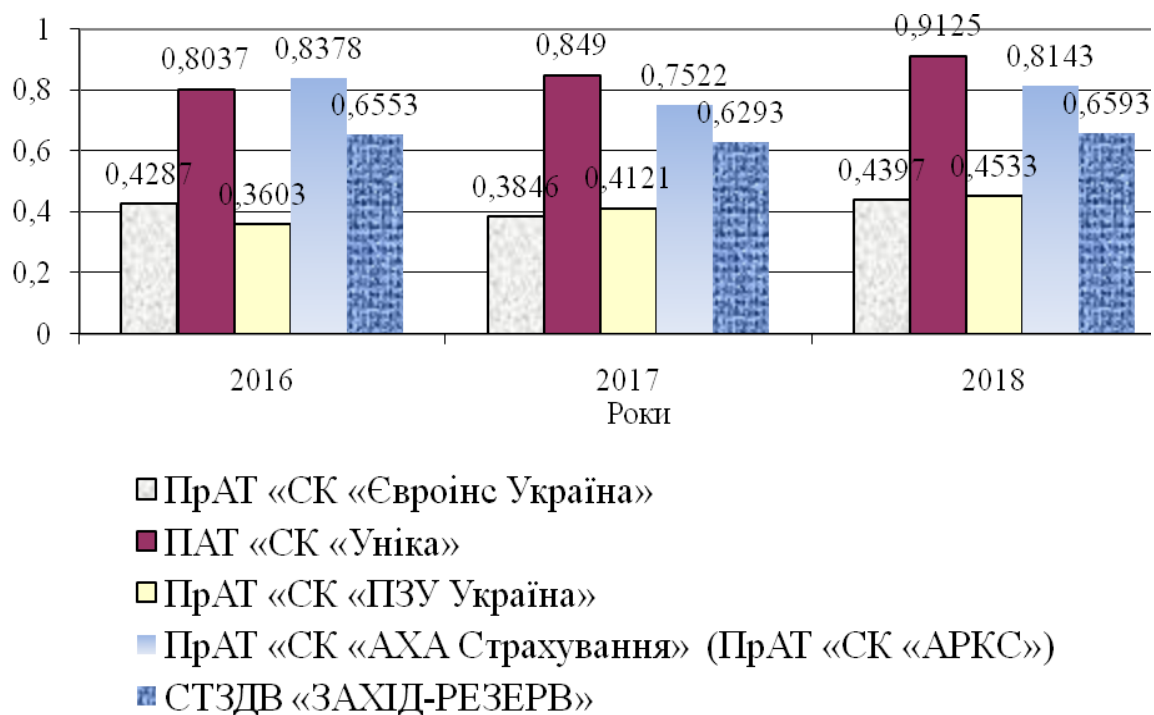

Рисунок Б.1 – Інтегральні показники ефективності фінансового управління страхових компаній за 2016-2018 роки

